

**OTTO RAHN:
DE GRAAL EN DE SWASTIKA**

Ludo Noens

Over de Zuid-Franse *katharen* is al veel geschreven. Iedereen weet dat deze gnostisch geïnspireerde christenen in de 13de eeuw door een rooms-katholieke kruistocht werden uitgeroeid. De officiële, academische visie op de geschiedenis en het wereldbeeld van de ketterse beweging kan men lezen in de doorwrochte en onopgesmukte publicaties van een keur van Franse deskundigen: Fernand Niel, René Nelli, Michel Roquebert, Jean Duvernoy en Anne Brenon. Om er maar enkele te noemen.

Maar er bestaat ook een andere katharengeschiedenis, meestal esoterisch gericht en belijdend uitgewerkt. De brongetrouwe historici halen hier over het algemeen hun neus voor op en duiden haar aan met 'de kathaarse mythe'.

De vaak enorm populaire bestsellers uit deze hoek sluiten aan bij de zogeheten 'esoterische geschiedenis'. Die gaat ervan uit dat een occulte onderstroom de socio-culturele wisselvalligheden aan de oppervlakte begeleidt en ze soms willens nillens uitlokt.

Een kaskraker als *Het Heilige Bloed en de Heilige Graal* van Leigh, Baigent en Lincoln is hier een typisch voorbeeld van: met de hulp van selectieve waarneming en veel vraagtekens traceert het Britse trio een opwindende, want geheimenissvolle parageschiedenis.

Niet toevallig raakt één van de hoofdthema's in dit boek ook ons onderwerp: in de 'kathaarse mythe' zijn de Occitaanse kettters en de Graal steevast aan elkaar gekoppeld. De man die mede aan de basis ligt van de nog steeds toenemende, niet altijd even frisse belangstelling voor deze desondanks boeiende materie is – bij nader inzien niet zó merkwaardig – een Duitse amateur-archeoloog die een flinke hap van zijn korte leven in een zwart SS-uniform rondliep...

NAPOLÉON PEYRAT

Het begon allemaal met het verschijnen tussen 1870 en 1882 van het vijfdelige *Histoire des Albigeois*, een geromantiseerde en al redelijk subjectieve geschiedenis van het katarisme. Dominee Napoléon Peyrat stelde hierin dat in de rotsheuvel van Montségur, onder de fameuze kathaarse vesting, een uitgestrekt netwerk van gangen en zalen liep. De vervolgte kettters zouden het eertijds hebben uitgehakt om er hun mystieke en materiële

'schatten' in onder te brengen. Na het veelbesproken beleg en de val van Montségur in 1244 slaagden vier ontsnapte Volmaakten (kathaarse asceten) erin de kostbaarheden in veiligheid te brengen in de nabije Lombrives, het meest uitgestrekte grottencomplex van Europa.

Nu is er over dit alles in het middeleeuwse bronnenmateriaal weinig of niets terug te vinden (Peyrat had naar eigen zeggen het netwerk onder Montségur in een droom gezien). De reguliere historici onthaalden – en onthalen nog steeds – Peyrats verklaringen dan ook op een ongeduldige grijns.

In 1929 vond ingenieur Arnaud uit Bordeaux de speculaties van Peyrat toch interessant genoeg om in de pog van Montségur opgravingen te gaan doen. Arnaud kreeg steun van de toenmalige Theosofische Vereniging, meer bepaald van een Parijse splintergroep: de zogeheten *Fraternité des Polaires*.

In 1920 had de Italiaan Zaem Bhovita alias Cesar Accomani deze groep gesticht op bevel van een ingewikkeld Orakel, waarvan de werkwijze twaalf jaar vroeger aan een zekere Mario Filli in Rome was doorgegeven door een mysterieuze Vader Julien. De Polaires, die contact claimden met een 'Grote Witte Loge van de Himalaya', toonden enige gelijkenis met de toenmalige Duitse racistische genootschappen *Thulegesellschaft* en *Germanenorden*. Ook zij waren op zoek naar het legendarische Hyperborea, het vermeende noordelijke vaderland van de Arische mens. Hun archieven werden later wel door de nazi's in beslag genomen.

Arnauds amateuristische opgravingen in Montségur trok journalisten van *La Dépêche* aan en het duurde niet lang of het lokale dagblad startte een vurige polemiek. De aandacht verlegde zich gaandeweg naar het denken, het doen en het laten van twee van Arnauds 'medewerkers': enerzijds Antonin Gadal, een excentrieke grotverkenner uit Ussat-les-Bains, maar vooral Otto Rahn, een jonge Duitse 'journalist' die wegens zijn obstinate belangstelling voor de Ariëgevallei en zijn vermaarde spelonken op den duur zelfs de argwaan ging wekken van de Franse *Sûreté Nationale*...

WOLFRAM VON ESCHENBACH

Otto Rahn werd geboren op 18 februari 1904 in Michelstadt, Zuid-Duitsland. Als jongeman ondervond Rahn de gevolgen van het zwaarwegende Verdrag van Versailles na de Eerste Wereldoorlog en later van de alsmaar slechter wordende economische toestand. Hij studeerde romanistiek en nam als onderwerp voor zijn doctoraatsthesis 'Kyot de Provençal',

de raadselachtig gebleven inspirator van Wolfram von Eschenbachs epische dichtwerk *Parzival*.

Na zijn studies begon Rahn geestdriftig historische artikels te schrijven, maar de aangesproken tijdschriften toonden weinig of geen belangstelling. De aspirant-journalist zag zich weldra verplicht zijn toevlucht te zoeken tot uiteenlopende baantjes als lesgever, verkoper en inpakker.

Zijn belangstelling voor het mystieke, Wagneriaanse universum bleef echter onveranderd. In 1929, tijdens een kort verblijf in Parijs, leerde Rahn Maurice Magre kennen. Magre was lid van de *Polaires* en populair auteur van het katharenloflied *Le Sang de Toulouse*. Hij verwees de enthousiaste romanist door naar Montségur in de Ariège, waar op dat ogenblik Arnaud met opgravingen bezig was. Rahn vertrok meteen naar het ketterse steunpunt en ontmoette er de ingenieur en een zekere Gadal, die later een beslissende rol zou spelen in zijn lotswending.

ANTONIN GADAL

Antonin Gadal (1877-1962), gewezen schoolmeester en toen voorzitter van het *Syndicat d'Initiative* van het kuuroord Ussat-les-Bains, hield er aangaande de katharen eigennuttige ideeën op na. De man had voor een periode van 99 jaar de grotten bij de gemeenten Ussat en Ornodac weten te huren en de meesten hiervan had hij op eigen houtje tot in alle uithoeken verkend.

Niet alleen was het ook Gadals stellige overtuiging dat de laatste katharen met hun schat(ten) hierheen waren gevlucht, bovendien was hij er zeker van dat ze in Lombrives en in de versterkte grotten aan de overkant van de Ariège hun ondergrondse, georganiseerde kerk hadden gevestigd onder de leiding van de kathaarse bisschop Amiel Aicard.

Belezen was Gadal in ieder geval, maar betreffende zijn minder controleerbare verklaringen had deze man-met-een-roeping naar eigen zeggen veel te danken aan zijn betrouwbare intuïtie, die hij 'pré-souvenir' noemde.

Volgens Gadal was de dualistische katharendoctrine de vrucht van een kruisbestuiving tussen de Alexandrijnse gnosis, het neoplatonisme en de anti-joodse wereldbeschouwing der Marcionieten, de 'aartsketters' uit de 2de eeuw. Het kathaarse *manéisme* (te onderscheiden van het Perzische *manicheïsme*) – de 'kerk van de Parakleet' of 'Jehannische kerk' die de oorspronkelijke leer van Christus uitdroeg – beoogde via de instorting van de Heilige Geest de terugkeer tot het Verloren Paradijs of het lichtrijk.

In zijn *Sur le chemin du Saint-Graal* beschrijft Gadal uitvoerig het verloop van de jarenlange, veeleisende initiatie in de *Eglises* of 'grotkerken' van Ussat-Ornolac, ingeleid door het *consolamentum* of het doopsel van de Heilige Geest. Ten slotte zou de aspirant-Volmaakte een soort bijna-doodervaring hebben ondergaan – het apostolische pinkstergebeuren – terwijl hij zich met gespreide armen en benen staande hield in een manshoog uitgehakte vijfhoek in de zogeheten Grotte de Bethléem.

Aanvankelijk meende Gadal dat Montsalvat of Munsalvaesche, de Graalburcht in respectievelijk Wagners opera *Parsifal* en Wolfram von Eschenbachs *Parzival*, naar de Occitaanse vesting Montségur verwees. Hij koos voor het kasteel Montréalp-de-Sos in de Vicdessosvallei, nadat in 1932 de erudiete journalist Joseph Mandement in een spelonk vlakbij de schamele ruïnes een merkwaardige muurschildering had ontdekt. Het vierkleurige amalgaam van bloeddruppels, kruisjes en andere mystieke symbolen leek verdraaid sterk op een passage in één van de vroegste Graalteksten...

Voor Gadal was de fameuze Graal trouwens meer een symbool van de verlossende Heilige Geest, dan een tastbare beker waarin Jozef van Arimathea Jezus' bloed had opgevangen (Eschenbach had het dan weer over een bewerkte edelsteen). Hij was er wel van overtuigd dat de Parzival uit het Duitse Graalepos niemand minder was dan de katharensympathisant Raymond-Roger Trencavel, jonggestorven markgraaf van Béziers en Carcassonne.

Het verband tussen Eschenbachs Graal, de Zuid-Franse kettters en de eveneens vervolgde tempeliersorde werd trouwens al een halve eeuw vóór Galdals publicaties gelegd door de flamboyante rozenkruiser-estheet Joséphin Péladan. Korte tijd later schreef de historicus P.-B. Gheuzi dat de oorspronkelijke Occitaanse Graalmaterie door de Friese en Westfaalse huurlingen van katharenvreter Simon van Montfort werd meegenomen naar het Rijnland, alwaar de manuscripten via lokale monniken in handen kwam van minnedichter Eschenbach.

Die verzekerde zelf dat hij getrouw het verhaal had gevolgd van ene 'Kyot de Provençal'. Veel historici identificeren deze Kyot met de welbekende *trouvère* Guyot de Provins, hoewel deze noch Occitaans sprak, noch uit de Provence kwam (Provins ligt in Champagne). Evenals Péladan was ook Gadal ervan overtuigd dat talrijke rondreizende Occitaanse troubadours met hun vaak cryptische *cansos* op verdoken wijze de kathaarse leer hadden uitgedragen.

Om maar te zeggen dat de stof die Otto Rahn later beroemd zou maken, al dicht in de heldere lucht van de Languedoc (en vooral boven Gadals hoofd) hing toen de jonge Duitser er op een zonnige lentemorgen zomaar uit kwam vallen...

LES MARRONNIERS

Na een kort verblijf in 1929, keert Rahn twee jaar later terug naar de Ariègevallei om zich nu volledig toe te leggen op het grotonderzoek. Antonin Gadai had van de duizenden graffiti die hij tijdens zijn eenzame exploraties in de spelonken had ontdekt, honderden geïdentificeerd als heilige kathaarse symbolen. Voor hem het onmiskenbare bewijs van zijn Ondergrondse-Kerktheorie. Bovendien bevestigden de talrijke menselijke beenderresten in de zogeheten 'Kathedraal' van Lombrives de hardnekkige legende van de 500 levend ingemetselde katharen op bevel van inquisiteur Jacques Fournier in 1328.

Minstens honderd verschillende symbolen staan inderdaad in het grotten-netwerk van de Ariègevallei gegrift. Maar voor de academische historici zijn al die nauwelijks te dateren kruisjes, rozen, spiralen, pentagrammen of duiven de systeemloze nalatenschap van de ontelbare vogelvrijverklaarden die te allen tijde in Lombrives en haar bijgrotten een toevlucht hebben gezocht. De soms door metselwerk versterkte *spoulgas* – de 'kerken' van Gadai – zijn trouwens slechts vooruitgeschoven militaire posten van het kasteel van Foix. Overigens, aldus nog steeds de academici, is die beenderhoop in de galerijen van Lombrives grotendeels afkomstig van mensen en dieren uit de oudheid (Lombrives staat trouwens in verbinding met de vermaarde prehistorische grotten van Niaux)...

Hoe dan ook, Rahns besluit staat vast: hij gaat een boek schrijven over de gnostische wereldbeschouwing, de geheime riten en het tragische lot der katharen. Zijn tot vriend gemaakte gids Antonin Gadai zal hem vrijelijk in-kijk geven in zijn uitgebreide bibliotheek en hem zijn uitgesponnen religieus-poëtische ideeën over het onderwerp belangeloos toevertrouwen.

Rahn slaagt erin van enkele geïnteresseerde dames van adellijk bloed (en van alsnog onbekende donateurs) de nodige financiële middelen los te krijgen om *Les Marronniers* te huren, een restaurant bij Ussat dat hij voor onbepaalde tijd zal uitbaten.

De lokale krant *La Dépêche* blijft die rondneuzende en vlekkeloos Frans sprekende Germaan toch maar verdacht vinden. Overigens is hij volgens

getuigen vaak vergezeld van een paar louche figuren dat de Franse taal dan weer helemaal niét schijnt te kennen. Spoedig gaan er geruchten rond over een door de Duitsers gestuurde spion.

Eind september 1932 is het al zover: de hiervoor totaal ongeschikte intellectueel ziet zijn restaurant failliet gaan. In alle stilte vertrekt hij terug naar Duitsland, met achterstallig huurgeld en zonder zijn zes koppig personeel te hebben betaald...

KRUISTOCHT TEGEN DE GRAAL

De Occitaanse publicist en holocaustdeskundige Christian Bernadac is er met zijn boek *Le mystère Otto Rahn* in geslaagd het verborgen leven van Rahn (grotendeels) aan het licht te brengen. Paul Bernadac, grootvader van de auteur, verdiende in die dagen de kost als berg- en grottengids; Rahn had meer dan eens van zijn diensten gebruik gemaakt. Bovendien kon Christian Bernadac de hand leggen op enkele brieven die Otto Rahn naar Antonin Gadal had gestuurd na zijn terugkeer naar Duitsland; Gadals bejaarde dochter Jeanne had ze nog steeds bewaard.

Maar het meest onthullende materiaal voor zijn boek vond Bernadac in de archieven van Reichsführer SS Heinrich Himmler, waaruit bleek dat Rahn al heel vroeg met de nazi-ideologie had geflirt.

In 1932 verschijnt in Duitsland Rahns bekendste werk *Kreuzzug gegen dem Gral*. Voor veel Franse critici een schaamteloze diefstal van Gadals ongebreidelde speculaties, met slechts hier en daar eigen inbreng (Joseph Mandement beschuldigt Rahn er in *La Dépêche* zelfs van pseudo-kathaarse graffiti in de Lombrives te hebben gekrast).

Volgens Antonin Gadal beriepen de katharen zich op een leer die terugging tot het apostolische christendom; Rahn zag meer invloeden van de Keltische druïden en het absolute dualisme van de oosterse gnosis. Hij verdedigde de (door de academici verworpen) stelling dat de tempeliers de gnostische fakkel van de uitgeroeide katharen hadden overgenomen; de ware oorzaak van hun eigen kennismaking met de brandstapels van de koudbloedige inquisitie.

De Graal, schreef Rahn, mag niet vereenzelvigd worden met de beker of de schaal die Jezus van Nazareth tijdens het laatste avondmaal liet rondgaan. Voor de katharen (en voor Eschenbach) betrof het immers de smaragd in de kroon van de hoogmoedige engel Lucifer, op de aarde uiteengespat tijdens diens voorwereldlijke val uit het lichtrijk. Op deze edelsteen of -stenen –

symbool van het Verloren Paradijs ('lapis ex coelis') – stond in runenschrift de oorspronkelijke Indogermaanse traditie gegrift. Deze Graal hadden de Occitaanse kettlers in de vesting van Montségur verborgen. Het was duidelijk dat Eschenbachs *Munsalvaesche* dááaraan had gerefereerd. Na de val van het bolwerk waren enkele ontsnapte Volmaakten erin geslaagd de kostbare vracht in de grotten van het toenmalige Sabarthez in veiligheid te brengen. En Rahn was ervan overtuigd dat de Graal-Steen daar nog steeds verborgen lag...

HEINRICH HIMMLER

Kreuzzug gegen dem Gral oogst niet het verhoopte succes, maar zijn specifieke inhoud trekt wel meteen de aandacht van een man die in stilte werkt aan zijn alsmaar toenemende machtspositie in het opkomende Derde Rijk. Reichsführer SS Heinrich Himmler is – meer nog dan zijn werkgever Adolf Hitler – gepassioneerd door Wagners universum en de wortels van de Indogermaanse 'Wesen und Werden'. De voormalige kunstmesthandelaar heeft kort geleden het 'Arische bloed' heilig verklaard en dat zal menige minderheidsgroep weldra geweten hebben. Als invloedrijk nazi-kopstuk heeft hij heel wat in de pap te brokken aangaande literaire publicaties die zijn belangstellingssfeer raken. Ook Otto Rahn zal spoedig Himmlers nare bemoeizucht ondervinden.

Op 13 december 1933 sluit Otto Rahn zich aan bij de dan politiek correcte Duitse schrijversbond. Anderhalf jaar later wordt hij met voorspiegeling van aanlokkelijke privileges binnengehaald bij de persoonlijke staf van de Reichsführer SS.

Uit de archieven van Himmler blijkt dat Otto Rahn al een poosje in het bezit is van een SA-sportinsigne vóór hij in 1936 de stap zet naar het zwarte korps. In een brief aan zijn mentor en vriend Antonin Gadál – die hem altijd zal blijven waarderen – met datum 20 december 1934 schrijft Rahn in bedekte termen hoe hij in de zomer van dat jaar bijna het slachtoffer is geweest van de 'Nacht van de Lange Messen'. Stafchef Ernst Röhm en duizenden paramilitairen van de *Sturmabteilung* werden toen door de SS op een doortastende manier aan de kant gezet.

Rahn wordt op 12 maart 1936 ingelijfd bij de *Leibstandarte SS Adolf Hitler*, met verplichte dragen van het zwarte uniform. Met de steun van Himmler stijgt zijn inkomen en literaire faam. Op 20 april wordt hij al bevorderd tot *SS-Untersturmführer* (onderluitenant) en 9 maanden later is hij *SS-Obersturmführer* (luitenant)...

LUCIFERS HOVELINGEN

Aan een Franse vriend die hij (in SS-tenu) ontmoet tijdens de Olympische Spelen in Berlijn verzekert Rahn dat hij het allemaal om den brode doet en dat hij – als de pacifist die hij altijd is geweest – in werkelijkheid een afkeer heeft van de agressieve nazipolitiek. Na het verschijnen in 1937 van *Luzifers Hofgesind* zal hij verklaren dat dit flagrant antisemitische werk werd geschreven onder druk van zijn alsmaar meer toekijkende werkgevers.

Volgens Christian Bernadac wijst alles er echter op dat Otto Rahn al vanaf 1929 een door Heinrich Himmler vooruitgeschoven agent was in dienst van een vernuftige intellectuele en culturele infiltratiepolitiek in naburige landen.

Tijdens zijn verblijf in de Ariège kwam Rahn regelmatig in contact met een zekere Nat Wolff, zogezegd een Amerikaanse medewerker, die volgens getuigen evenwel geen woord Engels sprak en vaak met Karl werd aangesproken. Bernadac sluit niet helemaal uit dat het hier Karl Wolff betrof, generaal en chef van Himmlers persoonlijke staf, mogelijk Rahns opdrachtgever.

Verschillende getuigen hebben overigens verklaard dat Rahn tijdens zijn exploratietochten al eens op ándere dan historische bezienswaardigheden zijn alziend oog liet vallen. Op de aluminiumfabriek van Sabart (Péchiney) bijvoorbeeld. Wellicht had de gewaarschuwde Sûreté Nationale geen ongelijk de bevlogen Duitser in het oog te houden en uiteindelijk op zijn vertrek aan te dringen...

KAMPBEWAKER

Het vervolg van dit verhaal kan alleen gereconstrueerd worden aan de hand van een aantal brieven die Christian Bernadac vond in het Rahndossier van Himmlers archief.

Uit een schrijven van Otto Rahn aan zijn overste Wolf op 18 oktober 1937 blijkt dat de jonge auteur een terechtwijzing kreeg wegens drankmisbruik. Hij werd vier maanden in actieve dienst geplaatst bij de SS-doodskopformatie *Oberbayern* in het concentratiekamp Dachau.

Karl Wolff meldt in een brief van 24 januari 1938 aan de SS-Dienst voor Rassenkwesties in Berlijn dat Otto Rahn nog steeds zijn 'certificaat van Ari-sche afkomst' niet heeft binnengebracht.

Eind 1938 blijkt Rahn overgeplaatst als SS-kampbewaker in Buchenwald, waaruit hij na twee maanden wordt ontslagen om 'de herdruk van zijn *Lucifers Hovelingen* voor te bereiden'.

Twee maanden later vraagt Otto Rahn aan zijn chef Karl Wolff nadrukkelijk zijn onmiddellijk ontslag aan bij de SS. In zijn brief verklaart Rahn dat hij de ernstige reden hiervoor slechts mondeling kan meedelen...

Op 17 maart 1939 krijgt Rahn kennisgeving van zijn definitieve schorsing uit de SS op eigen verzoek.

Minder dan twee maanden later kondigt de krant *Berliner Ausgabe* het tragische overlijden aan van de vijfendertigjarige Otto Rahn, 'omgekomen tijdens een sneeuwstorm in de bergen'. SS-Gruppenführer Karl Wolff, de ondertekenaar van het bericht, betreurt de dood van 'deze trouwe SS'er en auteur van uitstekende historische werken'...

De rest blijft speculatie. Volgens de Franse auteurs Saint-Loup en Jean-Michel Angebert – die bleven geloven in de goede bedoelingen van Rahn – had de misbruikte amateur-archeoloog zichzelf bij Kufstein in Tirol van het leven benomen met cyanide. Hij zou de nazi-interpretatie (de agressieve bloedmythe) van het kathaarse dualisme en van de Graal onmogelijk hebben kunnen verzoenen met zijn eigen pacifistische idealen.

Angebert meende overigens te weten dat Rahn in een grot van de Ariège inderdaad de Graal-Steen had gevonden; de kostbare relikwie zou pas tegen het einde van de oorlog naar het Westfaalse SS-kasteel Wewelsburg zijn overgebracht. En vandaar naar een onbekende bestemming.

Antoine Gadal geloofde dat de Duitsers zijn discipel en vriend hadden gefusilleerd; terwijl publicist Gérard de Sède later speculeerde over Rahns ontvoering in een concentratiekamp. Het motief? De oorzaak van Rahns ontslaanvraag bij de SS. Hier heeft men het over Rahns homoseksuele voorkeur, daar over zijn joodse afkomst...

Christian Bernadac acht een identiteitsverandering van Rahn door Wolff en Himmler mogelijk, nadat die 'joodse afkomst' van hun zeer nuttige medewerker aan het licht was gekomen. Als de ietwat wazige Rudolf Rahn, diplomaat en laatste ambassadeur van het Derde Rijk in Rome, kan hij volgens Bernadac verder hebben geleefd...

NEOROZENKRUISERS

In 1942 kreeg auteur Maurice Magre zijn herdenkingsmedaille op een rotswand onder de ruïne van Montségur. Een postume eer die hij te danken

had aan zijn vriend Joseph Mandement. Hoewel de zakelijke voorzitter van het Syndicat d'Initiative van Tarascon nooit iets had gevoeld voor Magres studiegroep *Les Amis de Montségur*. Wél aangesloten bij dit mystieke gezelschap was René Nelli, toen nog bijzonder gevoelig voor de spirituele kant van het katharisme. Nelli, die zijn 'sense of wonder' nooit echt verloochende, zou later aan de basis staan van de wetenschappelijke aanpak van het onderwerp (In 1981 richtte hij met Jean Duvernoy het *Centre Nationale d'Etudes Cathares* op).

Op 16 maart 1944 houdt een groepje Franse enthousiastelingen met Gadal en Mandement op kop – zonder toelating van de Duitse bezetter – een bescheiden herdenkingsplechtigheid op de *pog* van Montségur: precies zevenhonderd jaar eerder viel het kathaarse bolwerk in handen van de rooms-katholieke kruisvaarders. Op het middaguur cirkelt plotseling een Duitse eendekker boven de verraste pelgrims, een witte rookpluim achterlatend in de vorm van een Keltisch kruis. Dat laatste is niet zeker, want de overlevende getuigen spreken elkaar tegen. Wat hoe dan ook naar het rijk der fabelen mag verwezen worden is de steeds weer opduikende verzekering dat niemand minder dan nazi-ideoloog Alfred Rosenberg aan de stuurstang zat...

Vier jaar later krijgt Antonin Gadal in Ussat het zeer geïnteresseerde bezoek van twee topfiguren van een Nederlands neorozenkruisersgezelschap: Jan van Rijckenborg (Jan Leene) en Catharose de Petri (Mevr. Stok-Huyzer) van het *Lectorium Rosicrucianum*, in 1935 afgesplitst van Max Heindels *Rosicrucian Fellowship*. De uitgesproken gnostische ideeën van het Lectorium Rosicrucianum en die van Antonin Gadal gaan vaak hand in hand; de beweging geeft trouwens verscheidene oorspronkelijke werken van hem uit. Gadal, die van mening was dat de 17de eeuwse rozenkruisers neokatharen waren, ging in 1957 de eerste president worden van de Franse afdeling. Hij overleed in 1962.

Het massatoerisme volgde. Montségur en vooral de grotten van Lombrives en Ussat-Ornolac krijgen tot op de dag van vandaag ook de eer van een soms twijfelachtige belangstelling. Het is niet altijd duidelijk naar wat deze lieden echt op zoek zijn; wellicht naar de onderaardse toegang tot Hyperborea, 'het noordelijke vaderland van het blanke ras'.

Dan zijn er de neorosicrucianen, zij die inspiratie putten uit de bevlogen werken van Antonin Gadal. In 1958 opende het Lectorium Rosicrucianum bij Ussat een Galaad Centrum, ambitieus project dat tien jaar later ter ziele

ging. Het Museum Gadal, dat hierin was ondergebracht, verhuisde naar Tarascon-sur-Ariège. Zes jaar geleden besloot het stadsbestuur ook dit museum te sluiten na vaststelling van de 'verregaande waardeloosheid' van de tentoongestelde objecten.

In het Office du Tourisme van Ussat-les-Bains kregen we één van de gerecupereerde 'kostbaarheden' te zien: een met goedkope goudverf beschilderde kei...

DE TROOSTER

Over Otto Rahns leven en werken kan men zijn twijfels hebben, alsook over Gadals archeologische deskundigheid. De gebruikelijke denigrerende commentaren van veel academici aangaande diens 'mystieke fantasieën' zijn niet altijd terecht. Gadals historische reconstructie van de kathaarse beweging is betwistbaar, maar de katharen blijven gezagsondermijnende gnostici. Omdat ze geloofden dat de menselijke samenleving op een fundamenteel waanidee berust en de rooms-katholieke autoriteit in twijfel trokken, werden ze door geïnstitutionaliseerde onmenselijke op barbaarse wijze gelidigd. De ironie van het lot wilde dat Otto Rahn, zo verontwaardigd over de koelbloedige wreedheden van de inquisitie, tot een moderne orde toetrad die desaangaande weldra de kroon ging spannen.

Overigens, in de inquisitoriale processen-verbaal van Pamiers (1318) staat inderdád dat de grotten van Sabarthez door de kathaarse *bonshommes* als toevluchtsoord werden gebruikt. En bovendien dat zij er na de val van Montségur een tijdje hun 'schat' in hadden ondergebracht (dat beweerden althans enkele verhoorden). Maar de verbeelding van Gadal nam vaak een ál te hoge vlucht boven zijn geliefde Sabarthez.

Hoe dan ook, de man was een oprechte pacifist en godszoeker. En als bezielde poëet drukte hij zich uit in waardevolle, want eeuwige symbolen. De verlossende *Parakleet* of Trooster, centrale figuur in Gadals betoog, zal als een archetypische realiteit overeind blijven tot 'de tranen in de ogen der mensen volledig zijn weggewist'.

Referenties:

Christian Bernadac, *Montségur et le Graal. Le mystère Otto Rahn*. France-Empire, Paris, 1994.

Jean-Michel Angebert, *Hitler et la tradition cathares*. Robert Laffont, Paris, 1971.

A. Gadai, *Het erfgoed der katharen*. Rozekruis Pers, Haarlem, 1986.

A. Gadai, *Op weg naar de heilige Graal*. Rozekruis Pers, Haarlem.

Jean Mabire, *Thulé, le soleil retrouvé des hyperboréens*. Robert Laffont, Paris, 1978.

Fernand Niel, *Albigeois et Cathares*. Presses Universitaires de France, Paris, 1970.

Anne Brenon, *Le vrai visage du Catharisme*. Loubatières, 1989.